

## Comparative Study of the Content of the Syllabus of Specialized Physical Education Courses in Sport Management Orientation and Selected Universities

**Seyed Mohamad  
Hosein Hoseini  
Ravesh\***

*Corresponding Author*, Assistant Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran. E-mail: hhoseinir@yahoo.com

**Hosein Peymani  
Zad**

Associate Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran.

**Hasan Fahim  
Devin**

Associate Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran.

**Reza Ismaeel  
Zadeh**

Associate Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran.

### Abstract

The purpose of this research is to study and examine the course headings of the doctorate course in sports management in Iran (based on the latest revision of 2015) and compare it with selected universities, in order to know the content of the headings of the courses in order to achieve its appropriateness, consistency and achievements. According to the nature of the subject, the research method is a comparative-comparative qualitative type, which includes four steps: 1. description 2. interpretation 3. juxtaposition 4. comparison. The intended statistical population is selective and includes universities in the United States of America and Canada. Sampling with the degree of importance and progress of the universities of the studied countries have been investigated. In the United States, the universities running the doctorate course in sports management taken from the website of the North American Sports Management Association (NASSM) include: Troy, Louisiana, Oregon, Michigan, Ohio, Minnesota, New Mexico, North Carolina, Indiana, Kansas, Illinois, Florida, and in Canada, Brooke University. Ottawa, Waterloo, Western, Alberta, and Regina. The research tool was used to collect information needed by the library, and it was often based on a rubric. The results of this research show that in American and Canadian universities, compared to Iranian universities, the components of the program A course has a more specialized aspect and has a research and applied approach. It is recommended to continuously review and increase flexibility to change and update and apply the heading of the courses and pay special attention to the category of qualitative research.

**Keywords:** Sports management, North America, selected universities, doctoral course, course headings.

**How to Cite:** Hoseini Ravesh, S. M. H., Peymani Zad, H., Fahim Devin, H., Ismaeel Zadeh, R. (2023). Comparative Study of the Content of the Syllabus of Specialized Physical Education Courses in Sport Management Orientation and Selected Universities., *Qualitative Research in Curriculum*, 4(12), 116-138. doi: 10.22054/QRIC.2023.60670.324



Qualitative Research in Curriculum is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.



پژوهش‌های کیفی در برنامه درسی

سال چهارم، شماره ۱۲، پاییز ۱۴۰۲، ص ۱۱۶-۱۳۸

www.qric.atu.ac.ir

DOI: 10.22054/QRIC.2023.60670.324

## مطالعه تطبیقی سرفصل دروس دوره دکتری مدیریت ورزشی ایران و دانشگاه‌های منتخب

سید محمدحسین حسینی روش\* نویسنده مسئول، استادیار، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد زابل، زابل، ایران. رایانامه: hhoseinir@yahoo.com

حسین پیمانی زاد دانشیار، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مشهد، مشهد، ایران

حسن فهیم دوین دانشیار، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مشهد، مشهد، ایران

محمدرضا اسماعیل‌زاده قندهاری دانشیار، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مشهد، مشهد، ایران

### چکیده

هدف این تحقیق مطالعه و بررسی سرفصل دروس دوره دکتری مدیریت ورزشی ایران (بر اساس آخرین بازنگری سال ۱۳۹۵) و مقایسه آن با دانشگاه‌های منتخب، جهت آگاهی از محتوای سرفصل دروس به‌منظور دستیابی به تناسب، همخوانی و دستاوردهای آن می‌باشد. روش پژوهش با توجه به ماهیت موضوع، کیفی از نوع مقایسه‌ای-تطبیقی تنظیم شده که شامل چهار مرحله جرح بردی: ۱. توصیف ۲. تفسیر ۳. هم‌جواری ۴. مقایسه است. جامعه آماری موردنظر به‌صورت انتخابی بوده و دانشگاه‌های ایالات متحده آمریکا و کانادا را شامل می‌شود. نمونه‌گیری با درجه اهمیت و پیشرفت دانشگاه‌های کشورهای مورد مطالعه مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در آمریکا دانشگاه‌های مجری دوره دکتری مدیریت ورزشی برگرفته از سایت انجمن مدیریت ورزشی امریکای شمالی (NASSM) شامل: تروی، لویزیانا، اورگان، میشیگان، اوهایو، مینسوتا، نیومکزیکو، کارولینای شمالی، ایندیانا، کانزاس، ایلینویز، فلوریدا و در کانادا دانشگاه‌های برووک، اوتاوا، واترلو، وسترن، آلبرتا و رجینا می‌باشد. ابزار پژوهش، برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز کتابخانه‌ای و غالباً مبتنی بر وب بوده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که در دانشگاه‌های آمریکا و کانادا در مقایسه با دانشگاه‌های ایران مؤلفه‌های برنامه درسی از جنبه تخصصی بیشتری برخوردار بوده و رویکرد پژوهشی و کاربردی دارند. بازنگری مداوم و افزایش انعطاف برای تغییر و به‌روزرسانی و کاربردی‌تر کردن سرفصل دروس و توجه ویژه به مقوله پژوهش کیفی پیشنهاد می‌گردد.

کلیدواژه‌ها: مدیریت ورزشی، امریکای شمالی، دانشگاه‌های منتخب، دوره دکتری، سرفصل دروس

**استناد به این مقاله:** حسینی روش، سید محمدحسین، پیمانی زاد، حسین، فهیم دوین، حسن، و اسماعیل‌زاده قندهاری، محمدرضا. (۱۴۰۲). مطالعه تطبیقی سرفصل دروس دوره دکتری مدیریت ورزشی ایران و دانشگاه‌های منتخب. پژوهش‌های کیفی در برنامه درسی، ۴(۱۲)، ۱۱۶-۱۳۸. doi: 10.22054/QRIC.2023.60670.324



Qualitative Research in Curriculum is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

## مقدمه

با توجه به تحولات عظیمی که در عرصه‌های علمی آموزشی در حال وقوع است، وظیفه و مسئولیت بزرگ آموزش است که با درک عمیق از جهانی شدن آموزش در دهکده جهانی و با کسب آگاهی از دانش متحول کنونی و نیازهای جامعه، به‌طور اثربخش و با واقع‌نگری، با ارائه برنامه‌های درسی در پایه‌های مختلف به جامعه کمک نماید (مهدی زاده و شفیع، ۱۳۹۸). رشد و توسعه هر جامعه در کلیه ابعاد اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی متأثر از نیروی انسانی آن است. سرفصل دروس، تنظیم طرح درسی و تهیه طرح و نقشه علمی موجب پیشگیری از اتلاف وقت و به هدر رفتن سرمایه‌های انسانی و مادی می‌شود. از این رو هرگونه آموزش هنگامی موفق خواهد بود که هدف یا اهداف آموزشی مشخص و مطلوبی را دنبال کند و مبتنی بر اصول، فنون و مهارت‌های برنامه‌ریزی باشد (میرزابیگی، ۱۳۹۸). سرفصل دروس، یک مفهوم کلی است که شامل توجه به عوامل فلسفی، اجتماعی و مدیریتی در برنامه‌ریزی یک طرح آموزشی می‌شود (Nunan, 2018). برنامه درسی کلیه اقدامات و فعالیت‌های پیش‌بینی شده و پیش‌بینی نشده‌ای است که فراگیران آن را تحت حمایت دانشگاه به انجام خواهند رساند (Marsh, 2014). طراحی سرفصل دروس بفرایند یاددهی \_ یادگیری و مراحل عینی و محسوس عمل یادگیری متمرکز است (Petrina, 2020).

بر اساس دیدگاه برتون و مک دونالد یک تعریف ساده از سرفصل دروس به دلیل ماهیت پیچیده آن مشکل است. صرفاً می‌توان آن را در فهرستی از عناوین در یک‌نهاد آموزشی در نظر گرفت و در یک نگاه وسیع‌تر شامل تمام تجربیاتی که دانشجو تحت حمایت یک آموزشگاه یاد می‌گیرند (Berton & Mcdonal, 2021). هاردن معتقد است که سرفصل دروس یک سطح متمایزی است که با راهبردهای آموزشی شامل محتوای دروس، نتایج یادگیری، تجربیات یادگیری، سنجش، محیط یادگیری و سبک‌های یادگیری فراگیرندگان، جدول زمانی مشخص و برنامه‌های کاری مرتبط باشد (Harden, 2021). سرفصل دروس شامل عوامل مختلفی است که توسط صاحب‌نظران و متخصصان این رشته، به‌طور متفاوت ذکر شده تا آنجا که این سرفصل دروس را متشکل از ۹ عنصر می‌دانند: اهداف و مقاصد، محتوا، مواد و منابع، فعالیت‌ها، راهبردهای تدریس، ارزشیابی، گروه‌بندی، زمان و فضا، (میرزابیگی، ۱۳۹۹). با عنایت به نقش محوری منطق یا چرایی سرفصل دروس، می‌توان وضعیت آرایش عناصر سرفصل دروس را به‌صورت ویژه‌ای نشان داد که در آن، همه عناصر

و مؤلفه‌ها حول محور منطق اصلی سرفصل دروس به یکدیگر متصل و مربوط هستند (البیضی و عارفی، ۱۳۹۸). فعالیت‌های آموزشی هر کشور را می‌توان سرمایه‌گذاری یک نسل به نسل دیگر دانست. هدف اصلی این سرمایه‌گذاری، توسعه نیروی انسانی و به عبارت دیگر هدف فعالیت‌های آموزشی، رشد آگاهی‌ها و توانایی‌های بالقوه انسان است (Becket, 2018). یکی از راه‌های آگاهی از میزان تحقق اهداف موردنظر در هر نهاد آموزشی «تحلیل آموزشی» است که به منظور ارتقاء کیفیت آموزش عالی و رسیدن به استانداردهای بین‌المللی صورت می‌گیرد (Soner, 2019).

در آموزش عالی و برنامه‌ریزی توسعه نظام‌های دانشگاهی نیز ایجاد یک سازوکار منظم ارزیابی آموزشی برای اطلاع از میزان و چگونگی تحقق اهداف، بررسی روند اجرایی برنامه‌ها و مشخص نمودن نقاط قوت و ضعف آن‌ها و برنامه‌ریزی برای آینده این نظام لازم و ضروری می‌باشد (ScottPetter, 2020). اعتقاد بر اینست که کیفیت تربیت‌بدنی متأثر از پنج عامل اساسی شامل زمان اختصاص یافته به تربیت‌بدنی، امکانات و تجهیزات در دسترس، محتوی برنامه درسی، نسبت دانش‌آموز به معلم و شایستگی‌های معلم است و از بین این عوامل برنامه درسی تربیت‌بدنی و کیفیت اجرای آن، عامل تعیین‌کننده در پرونداد درس تربیت‌بدنی می‌باشد (Gregor & janko, 2022). جهانی (۱۳۹۴) بیان کرد که برنامه در حال اجرای دوره دکتری با وضعیت مطلوب کشورهای دیگر فاصله بسیار دارد و باید اصلاحاتی در ساختار و محتوای دوره نوع دروس، سازمان‌دهی و انتخاب محتوا، حجم مطالب، زمان و مکان پیش‌بینی شده انجام گیرد. میزان هماهنگی بین اهداف شناختی و محتوای سرفصل دروس زیاد، اما این هماهنگی در بعد نگرشی و مهارتی ضعیف است.

سینگر و ناتانیل (۲۰۱۹) در تحقیقی با عنوان بررسی برنامه درسی دکتری در مدیریت ورزشی ایالات متحده و کانادا بیان کردند، در امریکا تکیه بر تحقیق کمی و سنتی است و در کانادا بیشتر بر تحقیق کیفی تکیه می‌شود. جنیفر ویلت و همکاران (۲۰۱۷)، در پژوهش خود با عنوان ارزیابی برنامه‌های درسی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی در امریکا، عنوان کردند که: برنامه‌ها لزوماً از یک مدل خاص پیروی نمی‌کنند و اغلب برنامه‌ها از مدل تربیت‌بدنی به سمت مدل کسب‌وکار گرایش پیدا کرده‌اند (حرکت به یک مدل تجاری بیشتر) و تنها چهارده برنامه از استانداردهای کمیسیون اعتباربخشی مدیریت ورزشی<sup>۱</sup> برخوردارند و

مدیران این دوره‌ها معتقدند که بازار تعیین‌کننده موفقیت یک برنامه است. فیلدینگ و همکاران (۲۰۲۱) اظهار داشته‌اند که علت این که بسیاری از کالج‌ها به دنبال اعتباربخشی COSMA و کامپوننت حرفه‌ای مشترک نیستند، «از دست دادن انعطاف‌پذیری، نخبه‌گری، هزینه‌های اجرایی و همچنین بسیاری از این برنامه‌ها احساس می‌کنند که بازار به‌عنوان یک ارزیاب عمل می‌کند و نه استانداردسازی برنامه‌ها و محدود کردن کالج‌ها و دانشگاه‌ها».

زندگی و فراهانی (۱۳۹۷) بیان کردند که برنامه درسی تربیت‌بدنی همانند کشورهای پیشرو، باید با دیدگاه وسیع‌تری تدوین شود و مهارت‌های خود رهبری و یادگیری مستقل، به اهداف اضافه شوند. شیخ و غلامعلی زاده (۱۳۹۸) و سجادی و میزانی (۱۳۹۸) در تحقیقاتی مشابه به این نتیجه رسیدند که تخصصی شدن حوزه مدیریت ورزشی در مقاطع مختلف، موجب رضایت بیشتر دانشجویان و افزایش انگیزه علم‌آموزی دانشجویان شده است. فراهانی و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهش خود بر لزوم آموزش کارآفرینی به دانشجویان تربیت‌بدنی و تجدیدنظر و انطباق سرفصل و محتوای دروس با نیازهای جامعه تأکید نمودند. ادیب منش و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی عنوان کردند که فرایند یاددهی یادگیری یک‌سویه است و مدرسان بیشتر از روش سخنرانی در کلاس بهره می‌جویند. میرزا محمدی (۱۳۹۹) نشان می‌دهد، درحالی که در سرفصل دروس دوره دکتری در ایران پژوهش‌ها به‌طور عمده کیفی نمی‌باشد و از نظر وسعت و عمق موضوعات تخصصی دچار مشکل است، در برنامه درسی دانشجویان دوره دکتری در ایران دروس کارورزی وجود ندارد، آزمون جامع در سرفصل دروس در ایران به‌صورت حفظ مطالب تدریس شده می‌باشد. شب‌خیز و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیقشان عنوان کردند که درصد بالایی از اساتید موافق افزایش واحدهای کارورزی در سرفصل دروس بودند. حسینی و همکاران (۱۳۹۴)، در تحقیق خود توجه به مقوله پژوهش را در سرفصل دروس دانشگاه پیام نور ضعیف ارزیابی کردند. نظریان و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهش خود دریافتند که ذینفعان برنامه درسی دوره کارشناسی ناپیوسته دبیری تربیت‌بدنی، سرفصل‌های دروس را با اهداف دوره هم‌راستا نمی‌دانند و میزان اثربخشی و توفیق برنامه درسی در نیل به اهداف را ضعیف ارزیابی می‌کنند افضل حسینی (۲۰۲۲) در پژوهشی عنوان کرد، کیفیت محتوای سرفصل دروس از اطمینان لازم برخوردار نیست، محتوای سرفصل دروس دارای ضعف اساسی می‌باشد و از ساده به مشکل دنبال نمی‌شود، فعالیت‌های یادگیری موجود در سرفصل دروس خلاقیت دانشجویان را شامل نمی‌شود.

تحقیقات نشان می‌دهد با توجه به هدف‌های برنامه چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران از ظرفیت‌های موجود در تحصیلات تکمیلی در راستای هدف‌های توسعه علمی کشور به میزان کافی بهره‌برداری نمی‌شود؛ و اگر با دیدی منطقی و ژرف‌نگری خاص، موضوع را مورد بررسی قرار دهیم، متوجه می‌شویم اقدامات صورت گرفته نمی‌تواند نقش چندانی در پویایی نظام آموزش عالی و در نتیجه پاسخگویی آن داشته باشد (قصابی چورسی و همکاران، ۱۳۹۲). در واقع هدف این مقاله ارائه چشم‌اندازی از برنامه‌های درسی دکتری مدیریت ورزشی در کشورهای پیشرفته است تا از این طریق افق نگاه تازه‌ای را پیش روی برنامه ریزان درسی قرار دهد که برنامه درسی مدیریت ورزشی ایران در مقایسه با دانشگاه‌های منتخب (امریکا و کانادا) در چه وضعیتی است؟

## روش

روش تحقیق با توجه به ماهیت موضوع، کیفی از نوع مقایسه‌ای - تطبیقی تنظیم شده است که شامل ۴ مرحله است: الف - مرحله توصیف: در این مرحله مؤلفه‌های سرفصل دروس در مقایسه با کشورهای مختلف در رشته مدیریت ورزشی دوره دکتری به صورت کامل از طرق یادداشت‌برداری از طریق مشاهدات، پدیده‌ها، مصاحبه با افراد متخصص (تعداد ۷ نفر از اساتید با مرتبه دانشیار و استاد تمام) که در آن کشور فارغ‌التحصیل شده‌اند یا فرصت مطالعاتی داشته‌اند، مراجعه به شبکه‌های اینترنت و غیره به دست آمده است (مرحله جمع‌آوری داده‌های کیفی). ب - مرحله تفسیر: در این مرحله اطلاعاتی که در مرحله اول به دست آمده مورد بررسی و توجه قرار گرفته است (مرحله تفسیر داده‌های کیفی). ج - مرحله هم‌جواری: در این مرحله اطلاعاتی که از مرحله یک و دو به دست آمده از طریق ترسیم نمودارها طبقه‌بندی شده و کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند و چهارچوبی برای مقایسه تشابهات و تفاوت‌ها فراهم ساختند (مرحله تطبیق و انسجام یافته‌ها). د - مقایسه: در این مرحله مسئله تحقیق به طور دقیق با توجه به جزئیات آن‌ها یعنی مؤلفه‌های سرفصل دروس دوره دکتری رشته مدیریت ورزشی تناسب و شباهت و همخوانی و تفاوت‌های سرفصل دروس و همچنین دستاوردهای سرفصل دروس کشورهای مورد مطالعه مشخص شده است (مرحله مقایسه داده‌ها، بحث و نتیجه‌گیری). جامعه آماری مورد نظر به صورت انتخابی بوده است و دانشگاه‌های ایالات متحده آمریکا و کانادا را شامل می‌شود. نمونه‌گیری با درجه اهمیت و پیشرفت

دانشگاه‌های کشورهای مورد مطالعه مورد بررسی قرار گرفته‌اند در امریکا دانشگاه‌های مجری دوره دکتری مدیریت ورزشی، برگرفته از سایت انجمن مدیریت ورزشی امریکای شمالی (NASSM) و همچنین سایت دانشگاه‌های مجری دوره دکتری مدیریت ورزشی شامل: تروی، لویزیانا، اورگان، میشیگان، اوهایو، مینسوتا، نیومکزیکو، کارولینای شمالی، ایندیانا، کانزاس، ایلینویز، فلوریدا و در کانادا دانشگاه‌های برووک، اوتاوا، واترلو، وسترن، آلبرتا ورجینا را در برمی‌گیرد. ابزار پژوهش برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز شامل، فیش‌برداری از طریق اسناد و مدارک کتابخانه‌ای، گزارش‌های تحقیقی، مراجعه به پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دوره دکتری، مصاحبه با متخصصان که در آن کشورها فارغ‌التحصیل شده‌اند یا فرصت مطالعاتی داشتند که در جدول ۱ نشان داده شده است، بررسی مقالات و کنکاش در اینترنت و کتابخانه‌های دانشگاهی، بررسی پژوهش‌ها و مقالات بود که محتوای سرفصل دروس دوره دکتری مدیریت ورزشی کشورهای مورد مطالعه در دانشگاه‌های امریکا و کانادا را در کنار دانشگاه‌های ایران مورد بررسی قرار می‌دهد.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی متخصصان مورد مطالعه

ردیف	مرتبۀ علمی	سن	سابقه کاری	تحصیل یا فرصت مطالعاتی	کشور محل	جنسیت
۱	استاد تمام	۵۷	۲۸	ایالات متحده امریکا	آقا	
۲	استاد تمام	۶۴	بازنشسته	ایالات متحده امریکا	آقا	
۳	استاد تمام	۵۹	۲۹	کانادا	خانم	
۴	دانشیار	۵۵	۲۷	ایالات متحده امریکا	آقا	
۵	دانشیار	۶۱	بازنشسته	کانادا	آقا	
۶	دانشیار	۵۶	۲۵	ایالات متحده امریکا	خانم	
۷	دانشیار	۵۳	۲۷	کانادا	آقا	

### یافته‌ها

در جدول ۲ رشته مدیریت ورزشی در کشورهای منتخب نشان داده شده است. به گونه ای که گرایش‌های آن در هر سه کشور به تفکیک آورده شده است. مدیریت ورزشی دوره دکتری در ایران شامل گرایش‌های مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی، مدیریت راهبردی

در سازمانها و رویدادهای ورزشی و مدیریت بازاریابی و رسانه‌های ورزشی است که از سال ۹۵ به بعد در حال اجرا است. در کشور آمریکا مدیریت ورزشی، مدیریت ورزشی و سیاست، فلسفه مدیریت ورزشی، مدیریت توریسم و گردشگری ورزشی و مدیریت ورزش و رسانه و در کشور کانادا، مدیریت ورزشی، مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی، فلسفه مدیریت ورزشی، مطالعات فرهنگی ورزشی و گردشگری ورزشی شناخته شده است.

جدول ۲. رشته و گرایش‌های مدیریت ورزشی در کشورهای منتخب

ایران: مصوبه وزارت علوم	امریکا: برگرفته از سایت دانشگاه‌های منتخب و انجمن مدیریت ورزش آمریکای شمالی	کانادا: برگرفته از سایت دانشگاه‌های منتخب و انجمن مدیریت ورزش آمریکای شمالی
<ul style="list-style-type: none"> <li>● مدیریت ورزشی مصوب از سال ۸۴ تا سال ۹۵ و سال ۹۷ تاکنون (برگرفته از دفترچه آزمون دکترای دانشگاه آزاد)</li> <li>● مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی (فقط سال ۹۶)</li> <li>● مدیریت راهبردی در سازمانها و رویدادهای ورزشی (فقط سال ۹۶)</li> <li>● مدیریت بازاریابی و رسانه‌های ورزشی (فقط سال ۹۶)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● مدیریت ورزشی</li> <li>● مدیریت ورزشی و سیاست</li> <li>● فلسفه مدیریت ورزشی</li> <li>● مدیریت توریسم ورزشی</li> <li>● رهبری ورزشی</li> <li>● مدیریت ورزش و رسانه</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● مدیریت بازار و نشان تجاری در ورزش</li> <li>● مدیریت اوقات فراغت و تفریحات ورزشی</li> <li>● فلسفه مدیریت ورزشی</li> <li>● مطالعات فرهنگی ورزشی</li> <li>● گردشگری ورزشی</li> </ul>

در جدول ۳ ویژگی‌های کلی دوره دکتری مدیریت ورزشی در کشورهای منتخب به تفکیک آمده است.

جدول ۳. ویژگی‌های کلی دوره مدیریت ورزشی در کشورهای منتخب

ایران	امریکا	کانادا
● طول دوره ۳/۵ تا ۵ سال	● طول دوره ۴ تا ۶ سال	● طول دوره ۴ تا ۶ سال
● تعداد واحدهای ارائه شده ۳۶	● تعداد واحدهای ارائه شده در	● تعداد واحدهای ارائه شده



واحد شامل ۴ واحد پایه، ۶ واحد انتخابی، ۸ واحد تخصصی، ۱۸ واحد رساله و امتحان جامع صفر واحد	هر دانشگاه متغیر و بین ۴۲ تا ۶۰ واحد شامل ۱۵ واحد پایه و انتخابی، ۱۲ واحد تخصصی، ۱۵ واحد آمار و روش تحقیق، ۱۸ واحد رساله و امتحان جامع صفر واحد	در هر دانشگاه متغیر و بین ۵۰ تا ۷۰ واحد شامل دروس پایه و انتخابی، تخصصی، آمار و روش تحقیق، رساله و امتحان جامع صفر واحد ● آخرین بازنگری: سالانه ● تعداد واحد هر درس تخصصی ۳ واح دو ۳ ساعت ● برگزاری دوره منوط به مصوبه هر دانشگاه و هر دانشگاه دارای ویژگی‌های منحصربه‌فرد است ● پذیرش دانشجویان از طریق آزمون‌های ویژه پذیرش هر دانشگاه، مصاحبه، نمره زبان، شرط معدل، رزومه پژوهشی و کسب حداقل اعتبار لازم ● نحوه اداره: خصوصی و در اختیار هر دانشگاه
● تعداد واحد هر درس تخصصی ۲ واحد و ۲ ساعت ● برگزاری دوره منوط به مصوبه وزارت علوم و در تمام ایران یکسان است و فاقد ویژگی های منحصربه‌فرد هر منطقه و اقلیم ● پذیرش دانشجویان از طریق آزمون سراسری ● نحوه اداره: دولتی و نیمه‌دولتی	● آخرین بازنگری: سالانه ● تعداد واحد هر درس تخصصی ۳ واحد و ۳ ساعت ● برگزاری دوره منوط به مصوبه هر دانشگاه و هر دانشگاه دارای ویژگی‌های منحصربه‌فرد است ● پذیرش دانشجویان از طریق آزمون‌های ویژه پذیرش هر دانشگاه، مصاحبه، نمره زبان، شرط معدل، رزومه پژوهشی و کسب حداقل اعتبار لازم، ارائه توصیه‌نامه ● نحوه اداره: خصوصی و در اختیار هر دانشگاه	

در جدول شماره ۴ عناوین دروس تخصصی دوره دکتری مدیریت ورزشی در کشورهای  
منتخب به تفکیک آمده است.

جدول ۴. عناوین دروس تخصصی دوره دکتری مدیریت ورزشی در کشورهای منتخب

ایران	امریکا	کانادا
● مدیریت مالی و اداری در ورزش	● امور مالی در ورزش ● امور حقوقی در ورزش	● دیدگاه‌های اجتماعی و فرهنگی در ورزش
● مسائل اخلاقی و حقوقی در مدیریت ورزشی	● نظریه‌های سازمان ورزشی ● بازاریابی ورزشی	● نظریه‌های روان‌شناسی ورزشی معاصر
● مدیریت پیشرفته در ورزش	● مدیریت رفتار سازمانی ورزشی	● کسب و کار در ورزش

● بازاریابی ورزشی	● گردشگری ورزشی	● مطالعات توریسم و گردشگری
● مدیریت منابع انسانی در ورزش	● ارتباطات و رسانه‌های ورزشی	● ورزشی
● گردشگری ورزش	● اخلاق در ورزش	● مسائل اقتصادی در ورزش
● سمینار در تخصص مدیریت ورزشی		● امور حقوقی و اخلاق حرفه‌ای در ورزش
		● مدیریت سرمایه‌گذاری در ورزش

با توجه به تحلیل عناوین دروس تخصصی دوره دکتری مدیریت ورزشی، دروس بازاریابی ورزشی، مدیریت مالی در ورزش، مسائل حقوقی در مدیریت ورزشی و گردشگری ورزشی بیشترین فراوانی و اشتراک را میان کشورهای منتخب دارد که در ادامه سرفصل‌های این دروس به تفکیک ارائه شده است. در جدول شماره ۵ تا ۱۲ سرفصل‌های درس تخصصی دوره دکتری مدیریت ورزشی در کشورهای منتخب به تفکیک آمده است. در این جداول سرفصل‌های دارای اشتراک با سایر کشورها متمایز شده‌اند.

جدول ۵. سرفصل‌های درس بازاریابی ورزشی دوره دکتری مدیریت ورزشی در کشورهای منتخب

ایران	امریکا	کانادا
● اصول و مبانی بازاریابی ورزشی	● مفاهیم بازاریابی ورزشی	● درک مفاهیم بازاریابی ورزشی
● ترکیب بازاریابی ورزشی	● مهارت‌های بازاریابی ورزشی	● فن‌آوری‌های نوین در بازاریابی
● سیستم اطلاعات بازاریابی ورزشی	● رفتار مصرف‌کنندگان ورزشی	● اخلاق در رقابت بازار
● مدیریت تولیدات و خدمات	● ملاحظات فرهنگی در بازاریابی ورزشی	● ارزیابی شیوه‌های بازاریابی
● رفتار مصرف‌کنندگان ورزشی	● درک ویژگی‌های منحصربه‌فرد صنعت ورزش	● مهارت‌های تفکر در بازاریابی و رقابت
● تجارت الکترونیک ورزشی	● ساخت یک طرح بازاریابی برای یک تیم حرفه‌ای یا دانشگاهی	● تجارت الکترونیک
● مدیریت فروش	● چالش‌های فراروی فروش خدمت و کالای ورزشی	● توسعه یک طرح بازاریابی برای یک سازمان ورزشی
● بازاریابی بین‌المللی و جهانی در ورزش		● مدیریت رفتار مصرف‌کنندگان

جدول ۶. سرفصل‌های درس مدیریت مالی در ورزش دوره دکتری مدیریت ورزشی در کشورهای

منتخب

ایران	امریکا	کانادا
<ul style="list-style-type: none"> <li>• طبقه‌بندی عملیاتی اعتبارات</li> <li>• تعاریف و اصول بودجه</li> <li>• روش‌های تنظیم بودجه</li> <li>• بودجه، اقتصاد و مدیریت</li> <li>• سیکل بودجه</li> <li>• اجرای بودجه</li> <li>• نظارت بر بودجه</li> <li>• واژه‌های رایج در امور مالی، اقتصاد، حسابداری و بودجه</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• درک بودجه سالیانه</li> <li>• استفاده از نسبت تحلیل مالی</li> <li>• بررسی روش‌های افزایش درآمد</li> <li>• کنترل هزینه‌ها</li> <li>• آشنایی با بودجه بخش خصوصی و دولتی</li> <li>• مطالعه تأثیرات اقتصادی بر ورزش</li> <li>• روش‌های دستیابی به منابع مالی</li> <li>• شرکت‌ها و استراتژی‌های مالی</li> <li>• بررسی چالش‌های مالی و منابع فعلی و آینده</li> <li>• تحلیل نقطه سربه‌سر</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• کسب حمایت‌های مالی، وام، فروش حق پخش</li> <li>• نظریه‌های اساسی در امور مالی</li> <li>• بودجه‌بندی و حسابداری کاربردی</li> <li>• ساختار سرمایه و منابع درآمدی</li> <li>• اصول بودجه‌نویسی</li> <li>• تجزیه تحلیل نسبت‌های مالی</li> <li>• بلیط فروشی و خرید و فروش برند</li> <li>• ساختار سرمایه</li> </ul>

جدول ۷. سرفصل‌های درس مسائل حقوقی در مدیریت ورزشی دوره دکتری مدیریت ورزشی

در کشورهای منتخب

ایران	امریکا	کانادا
<ul style="list-style-type: none"> <li>• مقررات بین‌المللی حقوق ورزشی</li> <li>• مقررات ملی حقوق ورزشی</li> <li>• اساسنامه‌ها، قوانین و دستورالعمل‌های مدیریتی</li> <li>• جنبه‌های حقوقی ترویج و حمایت در ورزش</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• بررسی مسائل حقوقی در ورزش</li> <li>• قانون اساسی، قانون کار، قوانین مالکیت و قوانین قراردادها</li> <li>• قوانین مسئولیت کیفری و مدنی درصدمات ورزشی</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• مسائل حقوقی و سهل‌انگاری</li> <li>• رویه‌های انضباطی و مسائل حقوق بشر</li> <li>• اصول و قوانین حقوق ورزشی</li> <li>• سازمان‌ها و قوانین قراردادها و قوانین کار</li> <li>• مدیریت ریسک قانونی در</li> </ul>

ایران	امریکا	کانادا
● اخلاق حرفه‌ای در مدیریت ورزشی	● روابط کار، برابری جنسیتی و کدهای اخلاقی	● مدیریت ورزش
● صلاحیت‌های حرفه‌ای در مدیریت ورزشی	● قوانین ایالتی و فدرال	● شبه جرم، مسئولیت کیفری، تنگناها و دادگاه
● رعایت اخلاق در ارزیابی	● آشنایی با قوانین بین‌المللی	● شناسایی و تجزیه تحلیل مسائل حقوقی
● رعایت اخلاق در گزینش نیروهای کارآمد		● اصطلاحات و مفاهیم مسئولیت مدنی در ورزش

جدول ۸. سرفصل‌های درس گردشگری ورزشی دوره دکتری مدیریت ورزشی در کشورهای منتخب

ایران	امریکا	کانادا
● مقدمه‌ای بر گردشگری ورزشی	● مطالعه ماهیت، ساختار و پیچیدگی صنعت گردشگری ورزشی	● مطالعه صنعت گردشگری ورزشی
● اقتصاد در گردشگری	● ورزشی	● اصول و مبانی گردشگری ورزشی
● بازاریابی در گردشگری ورزشی	● اصول توسعه گردشگری ورزشی	● مهمان‌نوازی و مدیریت رویداد ورزشی
● مطالعات اوقات فراغت و گردشگری	● مهمان‌نوازی و مدیریت رویداد ورزشی	● مهمان‌نوازی و مدیریت رویداد ورزشی
● منابع انسانی در اوقات فراغت و صنعت گردشگری	● گردشگری درمان با ورزش	● تفریح و درمان
● بازاریابی و گردشگری در اوقات فراغت	● ملاحظات اقلیمی، فرهنگی در جذب گردشگر	● جذب گردشگر ورزشی
● سلامت، ایمنی و امنیت در اوقات فراغت و گردشگری	● سیاست‌ها و استراتژی‌های جذب گردشگر	● سیاست‌ها و استراتژی‌های جذب گردشگر
● توسعه خدمات مشتریان در اوقات فراغت و گردشگری	● جذب گردشگر	● آژانس‌های گردشگری محلی و جهانی
● ارزیابی گردشگری ورزشی	● آژانس‌های گردشگری محلی و جهانی	● آژانس‌های گردشگری محلی و جهانی
● آمادگی حرفه‌ای در گردشگری ورزشی	● گردشگری ورزشی و نقش آن در روند توانبخشی	● بررسی تاریخی گردشگری ورزشی
● نقش ارتباطات در توسعه گردشگری	● تجزیه و تحلیل انتقادی از اثرات فرهنگی، زیست‌محیطی و اقتصادی توسعه گردشگری در یک مفهوم جهانی	● اثرات فرهنگی و اقتصادی توسعه گردشگری
		● اکو توریسم و محیط‌زیست
		● شناخت ویژگی‌های جمعیت شناختی در جذب گردشگر ورزشی

ایران	امریکا	کانادا
<ul style="list-style-type: none"> <li>• آشنایی با ظرفیت‌های گردشگری ایران</li> <li>• سازمان‌های متولی گردشگری ایران</li> <li>• انواع گردشگری ورزشی</li> </ul>		

**جدول ۹. سرفصل‌های درس مدیریت منابع انسانی در ورزش دوره دکتری مدیریت ورزشی در کشورهای منتخب**

ایران	امریکا	کانادا
<ul style="list-style-type: none"> <li>• مبانی مدیریت استراتژیک منابع انسانی در ورزش</li> <li>• فرایند مدیریت استراتژیک منابع انسانی در ورزش</li> <li>• طراحی و اجرای استراتژی منابع انسانی در ورزش</li> <li>• داوطلبان و داوطلب‌گرایی در ورزش</li> <li>• حرفه‌ای‌ها و حرفه‌ای‌گرایی در ورزش</li> <li>• نحوه به‌کارگیری منابع انسانی در سازمان‌های ورزشی</li> <li>• نحوه ارزیابی عملکرد منابع انسانی</li> <li>• رضایت‌مندی و تعهد سازمانی</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• فرایندهای سازمانی طراحی شغل، نیروی انسانی و ارزیابی عملکرد</li> <li>• قوانین، اختلافات و تکنیک‌های موفقیت در سازمان</li> <li>• قوانین اشتغال، استخدام، انتخاب، آموزش و ارزیابی کارکنان</li> <li>• رفتار انسان در محیط کاری و فرایندهای رسمی درگیر در مدیریت کارکنان</li> <li>• تجزیه تحلیل و طراحی شغل، بحث‌های گروهی و مطالعات موردی</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• بررسی جامع از مفاهیم مدیریت پرسنل، حقوق، پاداش و توانمندسازی پرسنل</li> <li>• ارائه مسئولیت‌های پرسنل یک سازمان ورزشی</li> <li>• بررسی افراد، گروه‌ها، روابط بین گروهی، رهبری، انگیزش حل تعارض</li> <li>• بررسی سیستم‌های اجتماعی رفتاری، فردی و گروهی، رهبری، تغییرات سازمانی و توسعه، پژوهش رفتاری و فرایندهای تصمیم‌گیری</li> <li>• مشتریان سازمان‌های ورزشی، تفاوت‌های فردی، ارزش‌ها، شخصیت</li> </ul>

جدول ۱۰. سرفصل‌های درس مدیریت راهبردی در سازمان‌های ورزشی دوره دکتری مدیریت ورزشی

در کشورهای منتخب		
ایران	امریکا	کانادا
<ul style="list-style-type: none"> <li>● تعریف استراتژی، آشنایی با عناوین و مفاهیم ذیربط</li> <li>● استراتژی و تاکتیک</li> <li>● هدف‌گزینی و سیاست‌گذاری</li> <li>● برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری</li> <li>● مضمون بندی استراتژی سازمانی، SWOT، مشخص کردن گزینه‌ها و بدیل‌ها، انتخاب و اجرا</li> <li>● آشنایی با متغیرهای استراتژیک سازمانی</li> <li>● متغیرهای انسانی و اجتماعی</li> <li>● بازارها و محیط‌های سازمانی</li> <li>● تکنولوژی و ورزش</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● مهارت‌های تجزیه و تحلیل انتقادی مشکلات پیچیده در سطوح سازمانی</li> <li>● راهبردهای پیشرفته در اداره یک سازمان ورزشی</li> <li>● درک مسائل سازمانی و محیطی و نحوه مدیریت بحران</li> <li>● بررسی راهبردها و تکنیک‌های درگیر در برنامه‌ریزی</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● پیشنهاد و ارائه راه‌کارهای واقع بینانه در حل مسائل پیچیده در سازمان</li> <li>● تجزیه و تحلیل ماتریس‌های ارزیابی موقعیت سازمانی</li> <li>● تشخیص و ارزیابی شرایط سازمان کوچک و بزرگ</li> <li>● برنامه‌ریزی، هدف‌گزینی، راهبرد و تاکتیک</li> <li>● راهبردهای پیشرفته در اداره یک سازمان ورزشی</li> </ul>

جدول ۱۱. سرفصل‌های درس مدیریت پیشرفته در ورزش دوره دکتری مدیریت ورزشی در کشورهای

منتخب		
ایران	امریکا	کانادا
<ul style="list-style-type: none"> <li>● مفاهیم اساسی مدیریت استراتژیک</li> <li>● بررسی محیطی و تجزیه و تحلیل سازمانی</li> <li>● بررسی داخلی، تجزیه و تحلیل سازمانی</li> <li>● نحوه تدوین استراتژی، تجزیه و تحلیل موقعیت استراتژی کسب‌وکار</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● تجزیه و تحلیل پیشرفته مدیریت ورزشی</li> <li>● فرایند برنامه‌ریزی کاربردی برنامه‌های مختلف ورزشی</li> <li>● تکامل تئوری‌های مدیریت، اخلاق، مسئولیت‌های اجتماعی، ساختار سازمانی</li> <li>● انگیزش، رهبری، گروه‌ها و تیم‌های کاری، ارتباطات، تعارض‌ها، توسعه محصول، ورزشی</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● مدیریت مالی، منابع انسانی، پویاسازی گروه‌ها، مدیریت ریسک</li> <li>● چهار تابع اصلی مدیریت (برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هدایت، کنترل)</li> <li>● ساختار صنعت ورزش و استفاده از اصول مدیریت</li> <li>● فرایندهای جدید و نوآوری در توسعه محصول و ارائه خدمات ورزشی</li> </ul>

ایران	امریکا	کانادا
<ul style="list-style-type: none"> <li>• تدوین استراتژی‌ها و انتخاب استراتژیک</li> <li>• چرخه سریع OD: دست‌یابی به توسعه سازمان</li> <li>• تغییر در سطح تیم: (تسریع بهبود مستمر در سازمان)</li> <li>• تغییر در سطح افراد، چرخه سریع یادگیری</li> <li>• نحوه هدایت فرایند تغییر استراتژی</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• فن‌آوری و ...</li> <li>• تجربیات علمی و کاربردی ارائه‌شده در زمینه‌های تخصصی مدیریت ورزشی</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• تجربیات کاربردی ارائه‌شده در زمینه‌های تخصصی مدیریت ورزشی</li> <li>• مفاهیم بنیادی مدیریت استراتژیک</li> </ul>

**جدول ۱۲.** سرفصل‌های درس سیستم‌های اطلاعات مدیران سازمان‌های ورزشی دوره دکتری مدیریت

ورزشی در کشورهای منتخب

ایران	امریکا	کانادا
<ul style="list-style-type: none"> <li>• اطلاعات، مدیریت و تصمیم‌گیری در سازمان‌های ورزشی</li> <li>• بنیان‌های فنی نظام‌های اطلاعات، رایانه و نرم‌افزار</li> <li>• مدیریت پایگاه داده‌ها و انتقال اطلاعات مدیریت سازمان‌های ورزشی</li> <li>• نظام‌های پشتیبانی مدیریت سازمان‌های ورزشی</li> <li>• اینترنت و فعالیت اقتصادی الکترونیک در ورزش</li> <li>• امنیت و کنترل نظام‌های اطلاعات مدیریت</li> <li>• دیدگاه‌های اخلاقی و اجتماعی در نظام‌های اطلاعات</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• بحث در مورد استفاده از رایانه در کسب‌وکار</li> <li>• مطالعه میان‌رشته‌ای از دیدگاه‌های اطلاعات به‌عنوان یک منبع اقتصادی</li> <li>• بررسی مفاهیم فنی، رفتاری، اقتصادی و مسائل اساسی سازمان مرتبط با سیستم‌های اطلاعات و تصمیم‌گیری</li> <li>• مدیریت و کنترل سیستم اطلاعات</li> <li>• اصول مدیریت داده‌ها و سیستم‌های پایگاه داده بزرگ برای مدیریت اطلاعات ورزشی</li> <li>• تئوری و کاربرد سیستم‌های اطلاعات مدیریت سازمان‌های ورزشی</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• مدیریت پایگاه داده و اصول سیستم اطلاعات</li> <li>• سیستم‌های مبتنی بر رایانه و اطلاعاتی که عملیات پشتیبانی، مدیریت و توابع تصمیم‌گیری در یک سازمان را تحلیل می‌کند</li> <li>• نحوه توسعه یک سیستم اطلاعاتی، رایانه تأثیرات اجتماعی فن‌آوری اطلاعات</li> <li>• تأکید بر استفاده از تکنولوژی و یکپارچه‌سازی و پیاده‌سازی داده‌ها در سازمان‌های ورزشی</li> <li>• جمع‌آوری و گزارش داده‌ها به‌طور خودکار</li> </ul>

## بحث و نتیجه‌گیری

هدف این تحقیق مطالعه و بررسی سرفصل دروس دوره دکتری مدیریت ورزشی ایران (بر اساس آخرین بازنگری سال ۱۳۹۵) و مقایسه آن با دانشگاه‌های منتخب، جهت آگاهی از محتوای سرفصل دروس به‌منظور دستیابی به تناسب، همخوانی و دستاوردهای آن بود. گرایش‌های مدیریت ورزشی در کشورهای منتخب نشان می‌دهد که برنامه‌ها از سمت و سوی نگرش کلی به مقوله مدیریت ورزشی، به سمت تخصصی شدن حوزه‌های مختلف مدیریت ورزشی همچون گردشگری ورزشی، مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی، رسانه در ورزش، بازاریابی ورزشی و بخصوص گرایش‌های فرارشته‌ای، بین‌رشته‌ای و میان‌رشته‌ای سوق پیدا کرده است. آن‌چنان‌که در دنیای پرتلاطم و با تغییرات مداوم و سرسام‌آور، امروزه ارتباط مدیریت ورزشی با رشته‌های مختلف مانند فلسفه، فرهنگ، سیاست و توریسم، امری بدیهی و اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد که با نتایج پژوهش سجادی (۱۳۹۸) و شیخ (۱۳۹۸) که در تحقیقات خود به تخصصی شدن مدیریت ورزشی در مقاطع مختلف دست یافتند، همخوانی دارد. با بررسی ویژگی‌های دوره مدیریت ورزشی، توجه ویژه به مقوله آمار و روش تحقیق در کشورهای منتخب، نمود پیدا می‌کند، به گونه‌ای که در دوره دکتری مقوله پژوهش، اصلی‌ترین و مهم‌ترین دغدغه پیش روی برنامه ریزان این دوره می‌باشد. همچنین بازنگری مداوم و سالانه برنامه درسی و نحوه ورود به دوره دکتری و ویژگی‌های منحصر به فرد هر برنامه از ویژگی‌هایی است که کمتر مورد توجه برنامه ریزان دوره دکتری ایران قرار گرفته است.

عناوین دروس تخصصی مدیریت ورزشی نشان می‌دهد که بازاریابی ورزشی و کسب و کار در ورزش، مسائل حقوقی در مدیریت ورزشی، امور مالی در ورزش، مدیریت منابع انسانی، گردشگری ورزشی، مسائل اخلاقی و اخلاق حرفه‌ای در مدیریت ورزش، دیدگاه‌های اجتماعی و فرهنگی در ورزش و ارتباطات و رسانه‌ها در مدیریت ورزشی با بیشترین فراوانی در میان عناوین دروس تخصصی در بین کشورهای منتخب وجود دارند. با توجه به این‌که در آخرین بازنگری وزارت علوم در سال ۱۳۹۳ و اجرای آن در سال ۱۳۹۵ گرایش‌های مدیریت ورزشی در ایران به صورت تخصصی تر ارائه شده است و از کلی‌نگری و مدیریت ورزشی عمومی، همچون کشورهای پیشرو در مدیریت ورزشی، به سمت دروس تخصصی و با رویکردهای نوین مدیریت ورزشی گام‌های مهمی برداشته شده است، اما



کماکان جنبه نظری و تئوریک بودن سرفصل‌های تدوین شده بر جنبه‌های عملی و کاربردی آن‌ها غالب‌اند.

با بررسی سرفصل‌های دروس تخصصی پرتکرار در بین کشورهای منتخب مشخص است که در درس بازاریابی ورزشی صرف نظر از مباحث تئوریک و نظری مشترک در بین تمامی برگزارکنندگان دوره‌های دکتری مدیریت ورزشی، کشورهای پیشرو به سرفصل‌های کاربردی همچون ساخت یک طرح بازاریابی برای یک تیم حرفه‌ای یا دانشگاهی و یا سازمان ورزشی، اخلاق در بازار رقابت، فن آوری‌های نوین در بازاریابی، مهارت تفکر در بازاریابی، درک ویژگی‌های منحصر به فرد یک محصول یا خدمت و در نهایت چالش‌های فراروی صنعت ورزش توجه ویژه‌ای نموده‌اند. سرفصل‌های درس مدیریت مالی در ورزش از نیازی بی‌بدیل مدیران ورزشی به دانستن مسائل مالی برای تصدی مسئولیت‌های ورزشی حکایت دارد. به گونه‌ای که دانستن تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی، اصول بودجه‌نویسی، آشنایی با بودجه بخش خصوصی، مطالعه تأثیرات اقتصادی بر ورزش، روش‌های دستیابی به منابع مالی و کسب درآمد، ساختار سرمایه و کنترل هزینه‌ها، امری واضح و ضروری به نظر می‌رسد که در کشورهای پیشرو، تئوری و عمل به صورت پیوسته و توأمان مکمل یکدیگرند. مسائل حقوقی در مدیریت ورزشی با تکیه بر آشنایی با قوانین و مقررات حقوقی، مدیریت ریسک، مسائل انضباطی، رعایت اخلاق، مسئولیت‌های کیفی، روابط کار و آشنایی با قوانین بین‌المللی، از ضروریات دوره دکتری مدیریت ورزشی می‌باشد و چالش‌های حقوقی و مسئولیت‌های مدنی، جزء لاینفک ورزش و بخصوص مدیریت ورزشی می‌باشد.

امروزه توجه بسیار زیاد به صنعت توریسم و گردشگری و کسب درآمدهای مالی از این ناحیه، مقوله گردشگری ورزشی را به مهم‌ترین و ضروری‌ترین بخش مدیریت ورزشی تبدیل کرده است و صاحب‌نظران و برنامه‌ریزان را به سمت آن متمایل ساخته است. توان بخشی و درمان در گردشگری ورزشی، سیاست‌ها و استراتژی‌های جذب گردشگر ورزشی، آشنایی با ظرفیت‌های گردشگری، ملاحظات اقلیمی فرهنگی در جذب گردشگر، اثرات فرهنگی و اقتصادی توسعه گردشگری، مهمان‌نوازی و مدیریت رویداد ورزشی، اصول توسعه گردشگری ورزشی، تفریح و درمان، تجزیه و تحلیل انتقادی از اثرات فرهنگی، زیست‌محیطی و اقتصادی، توسعه گردشگری در یک مفهوم جهانی، از جمله سرفصل‌های

مورد توجه در گردشگری ورزشی می‌باشد که بخصوص امروزه در کشورهای پیشرو و توسعه‌یافته بسیار مورد توجه قرار گرفته است و با توجه به بازنگری سالانه این سرفصل‌ها در این کشورها، به‌طور مداوم در حال توسعه و به‌روز شدن هستند.

کارکردهای منابع انسانی نقش مهمی در توسعه کشورها ایفا می‌کنند؛ اما در حالی که بیشتر پژوهش‌های حوزه مدیریت منابع انسانی در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی انجام شده است، در کشورهای در حال گذار پژوهش‌های کافی در این زمینه صورت نگرفته است. همچنین به نظر می‌رسد با وجود مطرح شدن بحث‌هایی مانند مدیریت راهبردی منابع انسانی، هنوز به نقش مهم ویژگی‌های محیطی و تأثیر آن بر کارکردهای مدیریت منابع انسانی، توجه کافی نمی‌شود. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد مدیریت منابع انسانی، در کشورهای توسعه‌یافته و در حال گذار، به نحو متفاوتی ادراک شده است. به نظر می‌رسد می‌توان ویژگی‌هایی را در کارکردهای مدیریت کشورهای در حال گذار مشاهده کرد که متأثر از ویژگی‌های محیط پیرامونی آن‌هاست. این امر ضرورت اصلاحات مدیریت منابع انسانی در جوامع در حال گذار را محرز می‌سازد.

پرسنل سازمان گردانندگان اصلی چرخ‌های سازمان هستند و توجه به آن‌ها و چالش‌های پیرامون آن رمز موفقیت یک سازمان است. نتایج نشان می‌دهد رفتار انسان در محیط کار و فرایندهای رسمی درگیر در مدیریت کارکنان، تجزیه تحلیل و طراحی شغل و مطالعات موردی در منابع انسانی بسیار مورد توجه دانشگاه‌های پیشرو است. پیشنهاد و ارائه راه کارهای واقع‌بینانه در حل مسائل پیچیده در سازمان و آموزش مهارت‌های تجزیه و تحلیل انتقادی مشکلات پیچیده در سطوح سازمانی، راهبردهای پیشرفته در اداره یک سازمان ورزشی به‌صورت کاربردی، تکامل تئوری‌های مدیریت، مسئولیت‌های اجتماعی، ساختار سازمانی، فرایندهای جدید و نوآوری در توسعه محصول و ارائه خدمات ورزشی، مطالعه میان‌رشته‌ای از دیدگاه‌های اطلاعات به‌عنوان یک منبع اقتصادی، تأثیرات اجتماعی فن آوری اطلاعات، جمع‌آوری و گزارش داده‌ها به‌طور خودکار، تئوری و کاربرد سیستم‌های اطلاعات مدیریت سازمان‌های ورزشی، تأکید بر استفاده از تکنولوژی و یکپارچه‌سازی و پیاده‌سازی داده‌ها در سازمان‌های ورزشی مورد توجه دانشگاه‌های پیشرو بوده و در سرفصل‌های وزارت علوم جنبه نظری آن پر جنبه عملی و کاربردی آن غالب است که اشتراک اکثر عناوین سرفصل‌های

دروس مختلف دوره دکتری در دانشگاه‌های امریکا و کانادا خود بیانگر توجه به این مسئله می‌باشد که در سرفصل‌های وزارت علوم کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد با وجود پیشرفت‌های زیادی که در عرصه دانش و مهارت‌های مرتبط با سیستم‌های اطلاعات مدیریت و بهره‌گیری از این ابزار خوب مدیریت در کشورهای توسعه یافته صورت پذیرفته، اجرای پروژه‌های مربوط در این حوزه در کشور ما چندان موفق نبوده است. در ایران بحث‌های مرتبط با حوزه فناوری اطلاعات رونق فراوانی یافته است و تمایل سازمان‌های خصوصی و دولتی به این مقوله و به ویژه به بحث استقرار سیستم‌های اطلاعات مدیریت، بسیار قابل توجه بوده است؛ اما باید اذعان نمود که عملکرد سیستم‌های با سیستم‌های اطلاعات مدیریت با ناکامی‌های زیادی همراه بوده و میزان شکست جزئی و کامل این سیستم‌ها در این حوزه قابل توجه است. آنچه در این میان اهمیت زیادی دارد، توجه به علت‌ها و عوامل بروز این ناکامی‌ها و عدم موفقیت‌ها می‌باشد. در واقع با شناخت و تبیین مسائل اساسی و با لحاظ نمودن نگرش سیستمی و بهره‌مندی از الگویی جامع برای بررسی پروژه‌های استقرار با سیستم‌های اطلاعات مدیریت در سازمان‌ها، می‌توان فرایند توسعه آن‌ها را در راستای دیگر اهداف سازمان‌ها، اجرا نمود و به موفقیت‌های بیشتری دست یافت. نتایج مطالعه در کلیات، با یافته‌های پژوهش فتحی (۱۳۹۴)، زندی و فراهانی (۱۳۹۷)، فراهانی و همکاران (۱۳۹۸)، ملایی نژاد و ذکاوتی (۱۳۹۸)، میرزا محمدی (۱۳۹۹)، شب‌خیز و همکاران (۱۳۹۹)، حسینی و همکاران (۱۳۹۴)، نظریان و همکاران (۱۳۹۴)، شعبانی (۱۳۹۹)، سینگر و ناتانیل (۲۰۱۹)، Barrent و همکاران (2015)، همخوانی دارد.

با توجه به تحولات بسیار سریع و توسعه روزافزون جهان امروز و تغییرات گسترده و سرسام‌آور، ورزش به یک صنعت تبدیل شده است و صنعت ورزش نیز از این جریان مستثنی نبوده، در این جریان متلاطم و روبه‌جلو ناگزیر از توسعه و تطابق با جهان پیرامونش می‌باشد و محتوای سرفصل دروس در آموزش عالی، باید به نحوی طراحی شوند که حس کنجکاوی، توان تخصصی و معرفتی مخاطبان را افزایش دهند؛ بنابراین پیشنهاداتی به شرح ذیل ارائه می‌شود: تدوین دوره‌های دکتری به صورت تخصصی و کاربردی با توجه به نیازهای جامعه و صنعت ورزش، الگوبرداری از دانشگاه‌های پیشرو و برتر دنیا و تربیت اساتید و دانشجویان مجرب و متخصص در گرایش‌های بسیار تخصصی و کارآمد و پرهیز از کلی‌نگری، بازنگری و بازسازی سرفصل دروس و تعیین اهداف کلی و اهداف ویژه به صورت

کاملاً مشخص و عینی که جنبه کاربردی داشته و اهداف آموزشی در سرفصل دروس این دوره باعث ایجاد تفکر خلاق و تحلیلی و تربیت افراد شایسته، متخصص و کارآزموده شود. در بخش پژوهش، با اقتباس از تجارب دانشگاه‌های خارجی مورد مطالعه در این تحقیق می‌توان مبانی، روش‌ها و اصول پژوهش‌های کیفی را به دانشجویان این دوره در کشور آموزش داد. ایجاد دروس کارآموزی و کارورزی برای دانشجویان در متن سرفصل دروس می‌تواند در پیوستن تئوری و عمل تسهیل‌کننده باشد. مطالعه سرفصل دروس این دوره در دانشگاه‌های خارجی مورد مطالعه نشان می‌دهد که این دروس با محورهایی تحت عناوین کارآموزی، سمینار، مطالعه بین‌رشته‌ای، فرا رشته‌ای و کارورزی پژوهشی مطرح شده‌اند.

جهت‌گیری آزمون جامع در ایران، تأکید بر حفظ مطالب تدریس شده در دوره آموزشی دارد. تجارب دانشگاه‌های خارجی مورد مطالعه در این مورد به خوبی حاکی از پژوهش مدار بودن آزمون جامع در سرفصل دروس آنان می‌باشد و بر تحقیق و پژوهش در مسائل اساسی رشته مدیریت ورزشی و آمادگی برای ورود به رساله تأکید دارد. شایسته است که محتوای سرفصل دروس از عمق و وسعت بیشتری جهت خلق تفکر و اگر بهره‌مند شوند و در کنار عناوین نظری، دیدگاه‌های سیستمی، میان‌رشته‌ای، بین‌رشته‌ای و فرا رشته‌ای مورد توجه قرار گیرد و از روش‌های فعال تدریس که جنبه دوسویه و تعاملی دارد مانند حل مسئله و فرصت‌های مطالعاتی استفاده گردد. ایجاد کتابخانه‌های مجهز دیجیتالی، کتابخانه‌های تخصصی، مرکز کسب و کار، ارتباط آموزشی با دانشگاه‌های دیگر، مراکزی برای مطالعات گروهی، مراکز مشاوره و روان‌شناسی و خدمات بورس، تشکیل تیم پشتیبان از دانشجویان، پارک‌های علمی، مراکزی برای تدریس، مرکزی برای مطالعات چند رشته‌ای، تکنولوژی پیشرفته روز چند رسانه‌ای تصویری، صوتی، نوشتاری و آزمایشگاهی معتبر. بررسی تطبیقی نشان می‌دهد، مطلوب است که سیستم ارزشیابی متناسب با روش‌های کمی و کیفی باشد و همچنین در ارزشیابی تئوری با عمل مورد توجه قرار گیرد. دانشجویان بر اساس فعالیت گروهی هم ارزشیابی شوند، در سیستم ارزشیابی بیشتر روی مهارت‌ها و تجربیات عملی تأکید گردد و روی فعالیت‌های عملی مثل کارورزی، بازدید عملی، تهیه مقاله، گزارش فنی و عملی در سیستم ارزشیابی تأکید شود.

- ادیب منش، افشین و همکاران. (۱۳۹۹). مقاله بررسی تطبیقی سرفصل دروس تربیت‌معلم ایران با کشورهای فرانسه و ژاپن و ارائه مدل.
- البیضی، خاطره، عارفی، محبوبه و فتحی واجارگاه، کوروش. (۱۳۹۸). بررسی عنصر زمان در سرفصل دروس حسابان از دیدگاه شرکای سرفصل دروس. فصل‌نامه مطالعات سرفصل دروس، (۱۵).
- حسینی، معصومه و همکاران. (۱۳۹۴). ارزیابی کیفی آموزش تربیت‌بدنی دانشگاه پیام نور. فصل‌نامه مطالعات مدیریت ورزشی، (۳۳)، دی و بهمن ۱۳۹۴، ۱۶۳-۱۷۷.
- خامنه، ناصر. (۱۴۰۱). بررسی مقایسه‌ای و انتقادی تربیت‌معلم در ۴ کشور توسعه‌یافته جهان، همایش ملی رسالت تربیت‌معلم در چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴، چاپ اول، ۶۳.
- خلیلی عراقی، سید منصور. (۱۳۹۹). دایره‌المعارف آموزش عالی. زیر نظر نادرقلی قورچیان، حمیدرضا آراسته و پریش جعفری، بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی، چاپ اول، تهران.
- زند، بهمن و فراهانی، ابوالفضل. (۱۳۹۷). بررسی مطالعه تطبیقی وضعیت تربیت‌بدنی آموزش و پرورش ایران با کشورهای آمریکا و کانادا. نشریه علوم حرکتی و ورزش، (۳)، زمستان ۱۳۹۸، ۲۷-۳۹.
- سجادی، نصرالله و میزانی، مهران. (۱۳۹۸). بررسی نگرش دانشجویان کارشناسی ارشد تربیت‌بدنی به گرایشی شدن آموزش در این مقطع. فصلنامه مدیریت ورزشی، (۱۲)، پاییز و زمستان ۱۳۹۸، ۲۷-۳۹.
- شب‌خیز، فاطمه و همکاران. (۱۳۹۹). بررسی سرفصل دروس و ارائه پیشنهادات اصلاحی دوره تربیت‌بدنی گرایش مربیگری. فصلنامه مدیریت ورزشی، (۱۲)، بهار ۱۳۹۹، ۱۴۷-۱۶۲.
- شکورزاده، رضا. (۱۳۹۹). کیفیت‌سنجی برنامه‌های درسی تحصیلات تکمیلی گروه برنامه‌ریزی آموزشی. فصلنامه روان‌شناسی تربیتی، (۳۴)، ۱۰، زمستان ۹۳، ۶۸-۹۲.
- شیخ، محمود و غلامعلی زاده، رضا. (۱۳۹۸). بررسی و تحلیل ضرورت گرایشی شدن آموزش تربیت‌بدنی در سطح دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور. فصلنامه رشد و یادگیری حرکتی- ورزشی، (۲)، پاییز ۱۳۹۸، ۱۴۷-۱۶۰.
- طالبی، سعید، مظلومیان، سعید و همکاران. (۱۳۹۹). اصول برنامه‌ریزی درسی. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
- فتحی واجارگاه، کوروش و شفیعی، ناهید. (۱۳۹۶). ارزشیابی کیفیت برنامه درسی دانشگاهی. فصلنامه مطالعات برنامه درسی، (۵).

فراهانی، ابوالفضل و همکاران. (۱۳۹۸). نقش سرفصل و محتوای دروس تربیت‌بدنی در کارآفرینی دانش‌آموختگان این رشته. *فصلنامه مدیریت ورزشی*، (۱)، تابستان ۱۳۹۸، ۲۰۳-۲۲۳.

قصابی چورسی م، رستمیم و شکورزاده، ر. (۱۳۹۹). آموزش عالی و لزوم کیفیت‌سنجی در برنامه‌های درسی، چکیده مجموعه مقالات اولین کنفرانس ملی کیفیت در آموزش عالی، خردادماه، ۸۳-۱.

مهدی زاده، علی و شفیعی، ناهید. (۱۳۹۸). ارزیابی کیفیت برنامه آموزشی، نشریه روان‌شناسی آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، (۱)، ۶۰-۴۶.

میرزاییگی، علی. (۱۴۰۰). *برنامه‌ریزی درسی و طرح درس در آموزش رسمی و تربیت نیروی انسانی*. تهران: سیطرون، چاپ اول.

میرزا محمدی، محمدحسن. (۱۴۰۰). مقاله مطالعه تطبیقی برنامه درسی دوره دکتری رشته برنامه‌ریزی درسی ایران با دانشگاه‌های خارج.

نظریان، عباس و همکاران. (۱۳۹۴). ارزشیابی برنامه درسی کارشناسی ناپیوسته دبیری تربیت‌بدنی. *فصلنامه مدیریت ورزشی*، (۳۱)، شهریور و مهر ۱۳۹۴، ۷۰-۴۹.

## References

- Akker, J.H Vanden. (2013). *Curriculum persective: An Introduction*. Dordrecht: Kluwer Academic Publisher.
- Anderson,T(2022).*An updated and theoretical rational for interaction* (it forum paper No.63) AthAbasca university.
- Aliye, E. (2019). Comparing the language Curriculum of Turkey and Irland procedia-social and behavioral sciences volume 1//issue 1 pages 529-535.
- Becket, N & Brooks (2018), quality management in higher education: what quality are we actually enhancing, *Journal of hospitality, Leisure, sport & tourism education, VOL, 7.NO.1*
- Barrent,E(2015). Conceptualizing curriculum chang,univercity of london institute or educational teaching in higher education, Vol.6.No4
- Burton,J.L &MCDonal. S(2021).curriculum or syllabus witch are we reforming?*Medical teacher Vol.23No.2,pp.187-191.*
- Calvin, N & John, N. (2013). An Examination of Sport Managent Doctoral Pogramme Research *Requirements.Educate ~ Vol. 13, No. 2, 2013, p. 24-35.* <http://www.educatejournal.org>.
- Chao- ching, yu-fen, C and Kai-wen,C. (2014).a study on comparing the objective model in curriculum planning between Taiwan and American.Tainan technology univercity /tainan Taiwan, National changhua univercity of education / changhua, Taiwan and National Kaohsiung Hospitalality college/ Kaohsuing Taiwan.
- Gregor, s, janko,s. (2022). Influence of the quality implimentation of a physical education curriculum on the physical development and physical fitness of children BMC public Health, 12,61.

- Marsh, C(2014).*Key concepts for understanding curriculum*. Publish by patledge falmer, Taylor and Francies group. London and Newyork.
- Nunan, D(2020).*Syllabus Design*,Oxford:Oxford
- Petrina, S(2021). Curriculum and instruction for technology teachers, in press Programs in special *education joint doctoral program*. <http://www.sfsu.edu/-spedcd/joint-hmt>
- Scott, Petter. (2019), *UK Higher education in twenty first century*; a changing picture, quality matters series, London, QAA.
- Soner, Raymond & Li chia, Yiu (2021), ISO 10015 quality standard for training, a much needed instrument to improve performance of in-service-training, Geneva: CSEND.